

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA QIZIQARLI MATEMATIK REBUSLARDAN FOYDALANISH.

G'afforova Iroda G'anijon qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi.
i7091383@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17340245>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf matematika darslarida qiziqarli rebuslardan foydalanishning o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, tafakkuri va matematik bilimlariga ijobiy ta'siri yoritiladi. Rebuslar orqali o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini oshirish, mavzularni oson o'zlashtirish va ijodiy yondashuvni shakllantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, dars jarayonida rebuslardan foydalanish bo'yicha metodik tavsiyalar ham beriladi.

Kalit so'zlar: matematika, boshlang'ich ta'lim, rebus, mantiqiy fikrlash, ijodkorlik, o'yinli metod, interfaol metodika, Sudoku, tangram, damino.

Abstract: This article discusses the positive impact of using interesting puzzles in elementary school mathematics lessons on students' logical thinking, thinking, and mathematical knowledge. The possibilities of using puzzles to increase students' interest in science, facilitate their mastery of topics, and form a creative approach are considered. Methodological recommendations for using puzzles in the lesson are also given.

Keywords: mathematics, elementary education, puzzles, logical thinking, creativity, game method, interactive methodology, Sudoku, tangram, domino.

Аннотация: В данной статье рассматривается положительное влияние использования занимательных головоломок на уроках математики в начальной школе на логическое мышление, мышление и математические знания учащихся. Рассматриваются возможности использования головоломок для повышения интереса учащихся к науке, облегчения усвоения материала и формирования творческого подхода. Также даны методические рекомендации по использованию головоломок на уроке.

Ключевые слова: математика, начальное образование, головоломки, логическое мышление, креативность, игровой метод, интерактивная методика, судoku, танграм, домино.

Kirish: Ta'limda innovatsion yondashuvlarning joriy etilishi o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa boshlang'ich sinflarda darslarni qiziqarli va jonli o'tkazish, fanga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytiradi. Matematika darslarida **rebuslardan foydalanish** — bu nafaqat bolalarda qiziqish uyg'otadi, balki ularning mantiqiy fikrlashini, so'z boyligini, muammoni hal qilish ko'nikmasini rivojlantiradi. Rebuslar o'z tabiatiga ko'ra o'yin shaklidagi topshiriq bo'lib, bu boshlang'ich sinf o'quvchisining psixologik xususiyatlariga mos tushadi. Ular bilim olish jarayonini ijodiy yondashuvga aylantiradi.

Tahlil va natijalar. Boshlang'ich ta'limda har bir dars – bu bolalarning dunyoqarashi, tafakkuri va fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun imkoniyatdir. Ayniqsa matematika fanini qiziqarli o'yinlar bilan uyg'unlashtirish – bu murakkab tushunchalarni sodda, tushunarli va zavqli shaklga keltirishga yordam beradi. Matematik rebuslarning afzalligi ular oddiy

matematik muammolar deb qaralmaydi. Birinchi tanishishdan ular o'zlarining original taqdimotlarida bolalarni qiziqtirmoqdalar, bolalar bu yoki bu jumboqni tezda hal qilishni xohlashadi. Farzandingiz bilan matematik rebuslarni yechish uchun muntazam ravishda boshlasangiz, bola yaqinda hal qila olmaydigan murakkab muammolarni hal qila boshlaydi. O'z farzandingizning odatiy matematikasi bilan qiziqasiz va bunda sizga matematik rebuslar yordam beradi.

Rebus – bu mantiqiy jumboq bo'lib, rasmlar, belgilar, harflar, shakllar yoki raqamlar yordamida tuziladi. O'quvchilar bu belgilar orqali yashirilgan matematik ifodani topishga harakat qiladilar.

Sudoku – bu raqamli jumboq bo'lib, o'quvchilarga har bir qatorda, ustunda va kichik blokda takrorlanmas raqamlar joylashtirish topshirig'i beriladi. Sudoku birinchi qarashda qiyin ko'rinishi mumkin, lekin aslida bu har kim zavqlanishi mumkin bo'lgan qiziqarli jumboq o'yini. Keling, yangi boshlanuvchilar uchun sudoku o'ynashni bosqichma-bosqich ajratamiz!

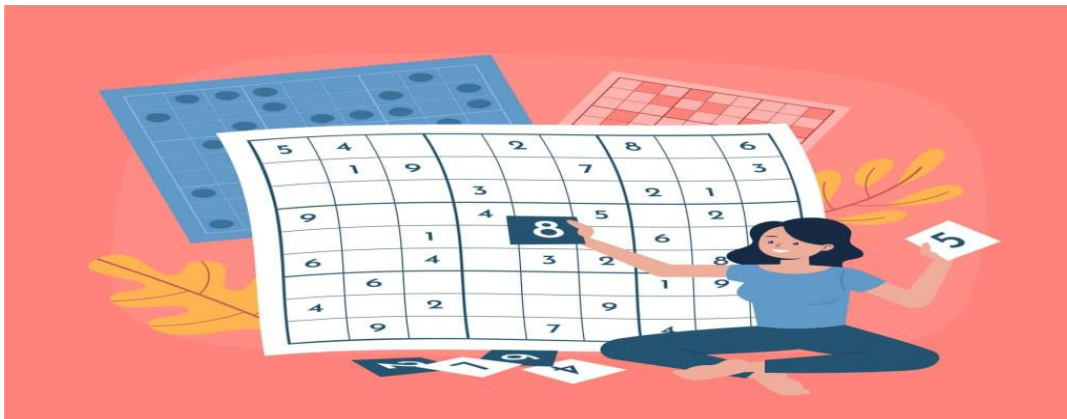
1-qadam: Gridni tushunish

Sudoku to'qqizta 9x9 kichikroq kataklarga bo'lingan 3x3 panjarada o'ynaladi. Sizing maqsadingiz har bir satr, ustun va kichikroq 1x9 to'rda har bir raqamni bir martadan o'z ichiga olganligiga ishonch hosil qilib, 3 dan 3 gacha raqamlar bilan to'rni to'ldirishdir.

2-qadam: Berilgan narsadan boshlang

Sudoku jumboqiga qarang. Ba'zi raqamlar allaqachon to'ldirilgan. Bular sizning boshlang'ich nuqtalaringiz. Aytaylik, siz qutidagi "5" ni ko'rdingiz. U tegishli qatorni, ustunni va kichikroq panjarani tekshiring. Ushbu hududlarda boshqa "5" yo'qligiga ishonch hosil qiling.

3-qadam: Bo'sh joylarni to'ldiring

Endi qiziqarli qism keladi! 1 dan 9 gacha bo'lgan raqamlardan boshlang. Kamroq raqamlar to'ldirilgan qator, ustun yoki kichikroq katakchani qidiring.

O'zingizdan so'rang: "Qaysi raqamlar etishmayapti?" Ushbu bo'sh joylarni to'ldiring, qoidalarga rioya qilganingizga ishonch hosil qiling - satrlarda, ustunlarda yoki 3x3 katakchalarda takrorlanmaslik.

4-qadam: Yo'q qilish jarayonidan foydalaning

Agar tiqilib qolsangiz, tashvishlanmang. Bu o'yin omad emas, mantiq haqida. Agar "6" qator, ustun yoki 3x3 o'lchamdagi to'rning faqat bitta joyiga kirishi mumkin bo'lsa, uni shu

joyga qo'ying. Ko'proq raqamlarni to'ldirganingizda, qolgan raqamlar qaerga ketishi kerakligini ko'rish osonroq bo'ladi.

5-qadam: Tekshiring va ikki marta tekshiring

Boshqotirmaning to'liq to'ldirgan deb o'ylaganingizdan so'ng, ishingizni tekshirib ko'ring. Har bir satr, ustun va 3x3 to'rdagi 1 dan 9 gacha bo'lgan raqamlar takrorlanmasligiga ishonch hosil qiling.

Tangram – bu yetti taxtachadan iborat klassik xitoy jumboq bo'lib, uni boshlang'ich ta'limda shakllarni shakllantirish, fazoviy tushunchalarni rivojlantirish, mantiqiy fikrlashni o'rgatish va geometrik shakllar bilan tanishtirish uchun ishlatiladi. Bu bolalarning ijodkorligini rag'batlantiradi va ko'plab o'quv jihatlariga ega

- bolalarga avvaldan tayyorlangan rasmlar (naqshlar) berilib, ular shu naqshlarga qarab tangram elementlaridan foydalanib rasmni to'ldirishlari kerak.

- bolalardan erkin ijod qilib, o'zlarining hayvonlar, buyumlar yoki boshqa tasvirlarni tangram orqali yaratishlarini so'rash mumkin.

- elementlarni ma'lum bir tartibda joylashtirish kabi mantiqiy vazifalarni berish orqali bolalar fikrlashga o'rgatiladi.

Matematik domino – bu oddiy domino o'yiniga o'xshaydi, lekin har bir bo'lakda arifmetik ifoda va uning yechimi bo'ladi. O'quvchi faqat to'g'ri javob bo'lgan domino bilan bog'lay oladi.

Misol uchun matematika domino taxtachalari:

Taxtachaning bir tomoni	Taxtachaning ikkinchi tomoni
$3 + 2$	5
$7 - 4$	3
2×3	6
$9 \div 3$	3
$8 - 5$	3
$4 + 4$	8

O'yin qanday o'tadi?

Birinchi taxtachani qo'ying.

So'ngra, domino taxtachalaridagi amal natijasi yonidagi taxtachaning raqamiga teng bo'lishi kerak.

Masalan, $3 + 2$ taxtachasi yoniga 5 taxtachasini qo'yish mumkin.

O'yinni barcha taxtachalar tugaguncha davom ettiring. Domino taxtachalarining bir tomonida matematik amallar, ikkinchi tomonida esa ularning natijalari bo'ladi. Maqsad, amal natijasi bilan mos keluvchi taxtachani yonma-yon qo'yishdir.

Xulosa : Boshlang'ich sinf matematika darslarida qiziqarli rebuslardan foydalanish o'quvchilarning matematikaga bo'lgan qiziqishini oshiradi, fikrlash va mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi. Rebuslar orqali o'quvchilar muammolarni ijodiy yondashuv bilan hal qilishni o'rganadilar va dars jarayoni yanada interaktiv hamda samarali bo'ladi. Shu bois, darslarda turli qiziqarli va o'yin elementlariga ega usullarni qo'llash ta'lim jarayonining sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jumayev M.E, Z.G'.Tadjiyeva. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. "Fan va texnologiya"
2. Jo'lanov D, Qulmurodova S. (2025). Boshlang'ich sinf o'quvchilari qobiliyatlarini rivojlantirishda qiziqarli matematikadan foydalanishning maqsad va vazifalari.
3. Ibodullayeva .SH.I, Abdullayeva.X.Q. MATEMATIK REBUSLAR. Respublika ilmiy -uslubiy konferensiyasi.
4. Ishmuhammedov R, Abduqodirov A, Pardayev A . Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent.2008.